

УДК 343.851

Ігор Олегович СВЯТОКУМ,

*науковий співробітник науково-дослідної
лабораторії з проблем протидії злочинності
навчально-наукового інституту підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної міліції
Харківського національного університету внутрішніх справ*

Превентивні ради як перспективний напрям взаємодії правоохоронних органів з громадськістю у сфері попередження правопорушень

Необхідність та доцільність взаємодії правоохоронних органів, передусім поліції, з населенням, інститутами громадянського суспільства, органами місцевого самоврядування у сфері протидії злочинності є одним із загально визнаних у світі принципів правоохоронної діяльності. Така взаємодія дозволяє досягти цілої низки цілей, серед яких забезпечення довірливих та партнерських відносин між поліцією та громадськістю; отримання громадянами більш повної та об'єктивної інформації про діяльність органів поліції; підвищення ефективності протидії правопорушенням, передусім – шляхом їх попередження; підвищення загальної правової культури населення.

Світовою практикою вироблено низку форм взаємодії між поліцією та населенням. Серед них можна виділити комунальне поліціювання, волонтерство, участь громадських формувань у забезпеченні громадського порядку, робота превентивних рад. Діяльність останніх є особливо цікавою з огляду на специфіку їх функціонування. На відміну від програм комунального поліціювання та подібних їм, формування

даних утворень не потребує внесення змін до чинних нормативно-правових актів, а гнучкість структури дозволяє пристосовувати їх до особливостей соціально-економічного розвитку окремих регіонів.

Значного поширення діяльність превентивних рад набула у ФРН. Там вони створюються як на рівні міста, частини міста, общини при органі місцевого самоврядування, так і на рівні земель; об'єднання з профілактики правопорушень діють і на федеральному рівні.

Єдиної структури та визначеного кола учасників превентивні ради не мають. Як правило, до їх складу входять представники поліції, судових органів, органів місцевого самоврядування, соціальних служб, освітніх закладів, релігійних та громадських організацій, засобів масової інформації, місцевих підприємств тощо. Конкретний склад відрізняється у залежності від декількох факторів: особливостей соціально-економічного розвитку населеного пункту, його розмірів, зацікавленості окремих груп населення у їх роботі, розміру населеного пункту, конкретних проблем, що стоять перед громадою тощо цілей, які ставляться перед превентивною радою, криміногенної ситуації тощо. Подібний підхід дозволяє достатньо гнучко реагувати на виклики, що виникають безпеці громади, а також максимально повно враховувати інтереси та використовувати досвід усіх органів державної влади, місцевого самоврядування та громадянського суспільства.

Завдання, які ставлять перед собою подібні утворення, різняться в залежності від проблем, з якими стикається громада. Наприклад, превентивна рада міста Бремерхафен (земля Бремен) визначає своїми цілями:

- співпрацю всіх інституцій та суспільних груп, що діють у сфері превенції злочинності та порушень правил дорожнього руху, таких як органи влади, поліції, юстиції, об'єднання та особи, що здійснюють соціальну роботу та роботу з молоддю, церкви, благодійні та конфесійні організації і об'єднання з метою надання підтримки міждисциплінарній роботі в сфері превенції;

- інформування населення, а також зазначених вище інституцій, суспільних об'єднань, індивідуальних осіб, організацій та спілок про вітчизняні та закордонні інновації, новаторські пілотні проекти, публікації, сучасні тенденції і потреби у сфері превенції злочинності та порушень правил дорожнього руху;

- розробку модельних проектів, напр., у галузі роботи з дітьми та молоддю, організації дозвілля молоді, а також політики в сфері освітньої, виховної, сімейної, житлової, містобудівної, культурної, міграційної політики, політики у сфері забезпечення прав жінок [1].

Метою діяльності превентивної ради міста Франкфурт-на-Майні (земля Гессен) є «формулювання та розвиток підходів до попередження та профілактики злочинів. Також метою є розвиток стратегії реалізації даних підходів за участі всіх суспільних сил цього міста» [2].

Діяльність превентивних рад носить подвійний характер. З одного боку – вироблення спільної стратегії гарантування безпеки та профілактики правопорушень у населеному пункті, в якому вони створюються. Другим напрямом є налагодження взаємного обміну інформацією та постійного зв'язку між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства, зацікавлених у забезпечення громадського порядку та формуванні безпечного середовища у громаді.

Слід зауважити, що досвід діяльності консультативних органів у сфері протидії правопорушенням існує і в Україні (зокрема, Громадська рада МВС України). Разом з цим, слід підкреслити, що суттєвою особливістю діяльності превентивних рад є те, що органи поліції є в них одним з рівноправних партнерів, тобто такі ради створюються не при органах поліції, а за їх участі. Разом з цим, у випадку реалізації пілотних проєктів превентивних рад можливе застосування саме досвіду роботи громадських рад при МВС України та його територіальних управліннях, а також використання зв'язків з громадськістю, налагоджених у ході такої роботи.

Список використаних джерел:

1. *Ziele des Präventionsrates Bremerhaven* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.praeventionsrat-bremerhaven.de/index.php?menuItem=40>.
2. *Präventionsrat Stadt Frankfurt am Main* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.gewalt-sehen-helfen.de/index2.htm>.

Одержано 18.09.2014